

Súd: Najvyšší správny súd Slovenskej republiky
Spisová značka: 6Ssk/4/2024
Identifikačné číslo spisu: 1019200122
Dátum vydania rozhodnutia: 31. januára 2024
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: predsedníčka senátu
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2024:1019200122.1

UZNESENIE

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: E. Š., narodený X. U. XXXX, bytom V. XXXX/XX, O., proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ulica 29. augusta č. 8-10, Bratislava, o preskúmanie rozhodnutia č. 1026110202018 zo dňa 20. novembra 2018, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti uzneseniu Správneho súdu v Bratislave č.k. BA-4Sa/6/2019-99 zo dňa 16. októbra 2023 v časti výroku o náhrade trov konania, takto

rozhodol:

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky uznesenie Správneho súdu v Bratislave č.k. BA-4Sa/6/2019-99 zo dňa 16. októbra 2023 v napadnutej časti z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

- Správny súd v Bratislave uznesením č.k. BA-4Sa/6/2019-99 zo dňa 16. októbra 2023 podľa § 99 písm. g/ zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zastavil konanie o preskúmanie rozhodnutia žalovanej č. 1026110202018 zo dňa 20. novembra 2018 dôvodiac tým, že odpadol dôvod na pokračovanie v konaní a nejde o prípady ustanovení v písmenách c) a d). Pretože konanie vo veci vymáhania pohľadávok voči žalobcovi bolo žalovanou po začatí súdneho konania z jej úradnej moci zastavené podľa § 225e ods. 1 písm. f/ zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v spojení s § 293fz zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení. Zavinenie na zastavení súdneho konania správny súd pripísal v celom rozsahu žalovanej. Preto podľa § 171 SSP priznal nárok na náhradu trov konania žalobcovi.
- Žalovaná podala proti rozhodnutiu správneho súdu v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť. Dôvod kasačnej sťažnosti vymedzila tým, že správny súd rozhodol o povinnosti žalovanej nahradiť žalobcovi v plnej výške trov konania na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g/ SSP).
- Sťažovateľka namietala, že správny súd nesprávne vyhodnotil ustanovenie § 171 ods. 1 SSP o zodpovednosti za procesné zavinenie zastavenia konania a nedostatočne skúmal otázku, či je možné niektorému z účastníkov pripísať zodpovednosť za zastavenie núteného výkonu rozhodnutia. Dôvodila tým, že v danom prípade nie je možné považovať zastavenie súdneho konania za zapríčinené

žalovanou, ak konanie o vymożenie pohľadávok bolo zastavené oprávnenou z dôvodu, že odpadol predmet konania, pretože dňa 01. 02. 2023 nadobudlo účinnosť ustanovenie § 293fz zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení. Novela zákona o sociálnom poistení nemôže byť pričítaná na ťarchu žalovanej. Sťažovateľa ako oprávnená svojím rozhodnutím o zastavení konania vo veci vymáhania pohľadávok len reagovala na novú hmotnoprávnu úpravu zákona, podľa ktorého mala povinnosť odpustiť predpísané a v tomto konaní vymáhané penále, a nie na žalobnú námietku týkajúcu sa vád napadnutého rozhodnutia zakladajúcich dôvod na jeho zrušenie, ktoré žalobca videl najmä v nesprávnom doručovaní napadnutého rozhodnutia, v nesprávnom vyhodnotení potvrdení o neexistencii dlhu na poistnom na nemocenské poistenie a nesprávnom vyhodnotení zlej majetkovej situácie žalobcu.

4. Z dôvodu prehľadnosti a úplnosti v kasačnej sťažnosti opísala skutkový stav veci. Poukázala na rozhodnutie Sociálnej poisťovne, Bratislava č. 700-0217568817-GC04/17 zo dňa 17. 08. 2017. Oprávnená týmto rozhodnutím predpísala žalobcovi penále vo výške 136,54 eur vypočítané z dlžnej sumy poistného na nemocenské poistenie a na rozhodnutie č. 700-0217568717 zhodne zo dňa 17. 08. 2017, ktorým oprávnená predpísala penále vo výške 135,54 eur. Rozhodnutia nadobudli právoplatnosť a stali sa vykonateľnými dňa 09. 09. 2017. Žalobca predpísané penále neuhradil. Oprávnená v súlade s § 225c zákona č. 461/2003 Z. z. začala dňa 15. 10. 2018 konanie vo veci vymáhania pohľadávky v prospech oprávnenej voči žalobcovi na vymożenie neuhradenej pohľadávky v celkovej sume 272,08 eur vydaním rozhodnutia o začatí konania vo veci vymáhania pohľadávky a zaslala žalobcovi v súlade s § 225i ods. 5, § 225j ods. 7 a § 225 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. upovedomenie o začatí vymáhania pohľadávok č. 1026110202018 zo dňa 18. 10. 2018. Žalobca si upovedomenie o začatí vymáhania pohľadávok prevzal do vlastných rúk dňa 23. 10. 2018 a v zákonnej lehote podal voči nemu odvolanie, v ktorom navrhol napadnuté rozhodnutie zrušiť. Poukázal na to, že disponuje potvrdeniami Sociálnej poisťovne o tom, že „platiteľ nemá evidované nedoplatky poistného“. Zároveň povinný poukázal na svoju zlú finančnú situáciu a pripojil doklad o tom, že jeho jediným príjmom je invalidný dôchodok, ktorý je nižší ako nariadením vlády určené nezraziteľné minimum. Zároveň uviedol, že v rozhodnom období mal pozastavenú živnosť, nebol povinný hradiť poistné na nemocenské poistenie a z tohto dôvodu nemá povinnosť hradiť ani penále. Žalovaná ako odvolací orgán preskúmala napadnuté rozhodnutie v celom rozsahu (§ 218 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z.) a rozhodnutím z 20. 11. 2018 č. 1026110202018 odvolanie žalobcu zamietla a napadnuté rozhodnutie potvrdila s poukazom na ustanovenie § 240 zákona č. 461/2003 Z. z., podľa ktorého má Sociálna poisťovňa povinnosť predpísať penále fyzickým a právnickým osobám, ktoré neodviedli poistné a povinné príspevky na starobné dôchodkové sporenie za príslušný kalendárny mesiac včas alebo ich odviedli v nižšej sume. Pohľadávka na penále vznikla momentom predpísania, a teda až po vydaní potvrdení, ktorými žalobca argumentoval, a preto v takomto potvrdení nemohla byť uvedená. K námietke žalobcu, že bol v rozhodnom čase invalidným dôchodcom s pozastavenou živnosťou žalovaná uviedla, že v období od 01. 01. 2004 do 21. 02. 2011 bol evidovaný ako dobrovoľne poistená fyzická osoba v zmysle ustanovenia § 23 zákona č. 461/2003 Z.z. Dobrovoľne nemocensky poistenej fyzickej osobe vyplýva zo zákona povinnosť platiť poistné za kalendárny mesiac pozadu. K zlej finančnej situácii povinného žalovaná uviedla, že toto nie je zákonný dôvod na zmenu alebo zrušenie napadnutého upovedomenia o začatí vymáhania pohľadávky. Na základe uvedených skutočností žalovaná konštatovala, že vymáhanie pohľadávky sa začalo v súlade s § 225a zákona a konanie o vymożenie pohľadávok je vedené v súlade so zákonom. Žalobca podal prostredníctvom právneho zástupcu proti rozhodnutiu o odvolaní proti upovedomeniu o začatí vymáhania pohľadávky č. 1026110202018 správnu žalobu dňa 22. 01. 2019. Vadu napadnutého rozhodnutia videl žalobca v tom, že nikdy nebolo doručené v súlade s § 212 zákona č. 461/2003 Z.z., a preto nemôže byť právoplatné a vyvolávať ďalšie právne účinky. Ďalej mal za to, že došlo k podstatnému porušeniu ustanovení o konaní pred orgánom verejnej správy, ktoré malo za následok vydanie nezákonného rozhodnutia, ktorým je napadnuté rozhodnutie. Zároveň sa domnieval, že bola zle vyhodnotená povaha predložených potvrdení, ktoré potvrdzujú, že žalobca žiaden dlh nemal. Žalovaná vo vyjadrení k správnej žalobe nesúhlasila s tvrdeniami žalobcu o nesprávnom úradnom postupe, ktoré v odôvodnení vyjadrení podrobne zdôvodnila. Zotrvávala na správnosti rozhodnutia o odvolaní proti upovedomeniu o začatí vymáhania pohľadávok č. 1026110202018 zo dňa 20. 11. 2018 z dôvodu, že žalobca nepreukázal žiaden z dôvodov na jeho zrušenie predpokladaných ustanovením § 191 ods. 1 SSP a navrhla žalobu zamietnuť v súlade s ustanovením § 190 SSP.

5. Oznámením z 28. 03. 2023 informovala žalovaná konajúci súd o skutočnosti, že dňa 01. 02. 2023 nadobudlo účinnosť ustanovenie § 293fz ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., podľa ktorého Sociálna poisťovňa nepredpíše penále alebo odpustí povinnosť zaplatiť predpísané penále, ktoré sa viaže na dlžné poistné a dlžné príspevky na starobné dôchodkové sporenie podľa osobitného predpisu za celé obdobie pred 01. júlom 2022, splatné do 31. 01. 2023, ak toto dlžné poistné a dlžné príspevky na starobné dôchodkové sporenie boli v plnom rozsahu zaplatené do 31. 08. 2023; § 170 ods. 21 posledná veta sa vzťahuje rovnako, v dôsledku čoho došlo ku dňu 01. 02. 2023 zo strany oprávnenej k odpusteniu povinnosti zaplatiť exekučnými titulmi predpísané penále a konanie o vymoženie uloženej povinnosti bolo rozhodnutím oprávnenej zo dňa 13. 03. 2023 č. 1026110202018 v súlade s ustanovením 225e ods. 1 písm. f/ zákona č. 461/2003 Z. z. zastavené. Žalovaná mala za to, že odpadol dôvod na pokračovanie v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej, pričom žalobcov prípadný úspech v konaní mu nezabezpečí priaznivejší výsledok a materiálne nemá pre neho už žiaden význam. Za základe podania žalovanej správny súd uznesením sp. zn. BA-4Sa/6/2019-99 zo dňa 16. 10. 2023 konanie o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej zastavil.

6. Správny súd uvedeným uznesením priznal žalobcovi voči žalovanej právo na úplnú náhradu trov konania z dôvodu, že konanie vo veci vymáhania pohľadávok bolo žalovanou po začatí súdneho konania z úradnej moci zastavené podľa § 225e ods. 1 písm. f/ v spojení s § 293fz zákona a zavinenie na zastavení tohto súdneho konania je potrebné pripísať v celom rozsahu žalovanej. Podľa názoru sťažovateľky v danom prípade nie je možné považovať zastavenie súdneho konania za zapríčinené žalovanou, ak konanie o vymoženie pohľadávok bolo zastavené oprávnenu z dôvodu, že odpadol predmet konania, pretože dňa 01. 02. 2023 nadobudlo účinnosť ustanovenie § 293fz zákona č. 461/2003 Z. z. Na základe uvedeného trvala na tom, že procesne nezavinila zastavenie konania, neexistuje príčinná súvislosť medzi tým, čo žalobca v konaní požadoval a neskorším správaním žalovanej a nie je možné konštatovať, že žalovaná sa zachovala v zmysle žalobnej požiadavky žalobcu, keď došlo k zastaveniu núteného výkonu rozhodnutia z dôvodu, že vymáhané pohľadávky zanikli v dôsledku účinnosti ustanovenia § 293fz zákona č. 461/2003 Z. z.

7. Sťažovateľka navrhla uznesenie správneho súdu o náhrade trov konania zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

8. Kasačná sťažnosť bola žalobcovi doručená na vedomie dňa 06. 12. 2023.

9. Žalobca sa vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti v plnom rozsahu stotožnil s rozhodnutím správneho súdu. Náhrada trov konania mu patrí v celom rozsahu, pretože k zastaveniu konania došlo z dôvodov na strane žalovanej, ktorá zavinila zastavenie konania. Kasačnú sťažnosť navrhol podľa § 461 SSP zamietnuť.

10. Vyjadrenie žalobcu bolo sťažovateľke doručené na vedomie dňa 03. 01. 2024.

11. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP), preskúmal vec bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalovanej je dôvodná.

12. Úlohou najvyššieho správneho súdu bolo posúdiť správnosť záveru správneho súdu, ktorý vo výrokovej časti uznesenia priznal žalobcovi voči žalovanej náhradu trov konania podľa § 171 SSP dôvodiac tým, že zavinenie na zastavení súdneho konania správny súd pripísal v celom rozsahu žalovanej.

13. V procese posudzovania zákonnosti rozhodnutia o náhrade trov konania kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich z obsahu spisov, na ktoré poukázal už krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia, z ktorých dôvodov ich najvyšší správny súd neopakuje a súčasne na ne poukazuje.

14. Podľa § 99 písm. g/ zákona č. 162/2015 Z.z., Správny súdny poriadok správny súd konanie uznesením zastaví, ak odpadol dôvod na pokračovanie v konaní a nejde o prípady ustanovené v písmenách c) a d).

15. Podľa § 170 písm. b/ zákona nemá žiaden z účastníkov konania právo na náhradu trov konania, ak konanie bolo zastavené.

16. Podľa § 171 ods. 1 zákona, ak účastník konania procesne zavinil odmietnutie žaloby alebo zastavenie konania, správny súd prizná trovy konania ostatným účastníkom konania.

17. Podľa § 452 ods. 1 zákona na konanie na kasačnom súde sa primerane použijú ustanovenia druhej časti tohto zákona, ak tento zákon neustanovuje inak.

18. Podľa § 462 ods. 1 zákona, ak kasačný súd po preskúmaní zistí dôvodnosť kasačnej sťažnosti, rozhodne o zrušení napadnutého rozhodnutia a podľa povahy vráti vec správne mu súdu na ďalšie konanie alebo konanie zastaví, prípadne vec postúpi orgánu, do ktorého pôsobnosti patrí.

19. Po preskúmaní spisového materiálu správneho súdu, najvyšší správny súd poukazuje na skutočnosť, že od 1. februára 2023 nadobudlo účinnosť ustanovenie § 293fz zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení, podľa ktorého Sociálna poisťovňa nepredpíše penále alebo odpustí povinnosť zaplatiť predpísané penále, ktoré sa viaže na dlžné poistné a dlžné príspevky na starobné dôchodkové sporenie podľa osobitného predpisu za celé obdobie pred 1. júlom 2022, splatné do 31. januára 2023, ak toto dlžné poistné a dlžné príspevky na starobné dôchodkové sporenie boli v plnom rozsahu zaplatené do 31. augusta 2023; § 170 ods. 21 posledná veta sa vzťahuje rovnako. Následne správny súd uznesením zo dňa 16. októbra 2023 podľa § 99 písm. g/ SSP zastavil konanie o preskúmanie rozhodnutia žalovanej č. 1026110202018 zo dňa 20. novembra 2018 dôvodiac tým, že odpadol dôvod na pokračovanie v konaní a nejde o prípady ustanovené v písmenách c) a d). Správny súd priznal žalobcovi náhradu trov konania. Vo vzťahu k výroku týkajúceho sa náhrady trov konania podala žalovaná kasačnú sťažnosť namietajúc najmä, že nedošlo z jej strany k procesnému zavineniu zastavenia súdneho konania. Z toho dôvodu má za to, že správny súd rozhodoval na základe nesprávneho právneho posúdenia veci.

20. V tejto súvislosti najvyšší správny súd uvádza, že správny súd sa pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania žalobcu, nezaoberal riadne okolnosťou, čo bolo následkom zastavenia súdneho konania, a teda, kto zavinil zastavenie súdneho konania. Správny súd priznal žalobcovi náhradu trov konania s odkazom na § 171 ods. 1 SSP, t.j. procesné zavinenie zastavenia súdneho konania. Podľa názoru najvyššieho správneho súdu však s ohľadom na okolnosti preskúmvanej veci nemožno skonštatovať, že zo strany žalovanej došlo k zavineniu zastavenia súdneho konania najmä v prípade, ak konanie o vymoženie pohľadávok bolo zastavené oprávnenou z dôvodu, že odpadol predmet konania, pretože dňa 01. 02. 2023 nadobudlo účinnosť ustanovenie § 293fz zákona č. 461/2003 Z. z.

21. Z dôvodov vyššie uvedených najvyšší správny súd napadnuté uznesenie správneho súdu podľa § 462 ods. 1 v spojení s § 440 ods. 1 písm. g/ SSP zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

22. Podľa § 469 SSP, ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia a k vráteniu veci na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, správny súd aj orgán verejnej správy sú viazaní právnym názorom kasačného súdu.

23. V novom rozhodnutí vo veci rozhodne správny súd aj o nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 SSP).

24. Toto rozhodnutie prijal najvyšší správny súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP v spojení s § 147 ods. 2 SSP).

Poučenie :

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.